

Izjeme vsak četrtletnik in velja s posamično vred ali v Mariboru s posamično vred na dom za celo leto 40 K, pol leta 20 K, za četrt leta 10 K. Evren Jugoslavije 30 K. Naročila se pošlje na upravništvo "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroska cesta št. 5. List se dopušča do odpovedi. Naročila se plačuje naprej. Telefon Slav. 220.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udaje "Katal. tiskovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cena inseratov po dogovoru. Za večerinske oglase primeren popust. Nezapre reklamacije so pošiljne prosto. Telefon št. 220.

30. 3227.

Maribor, dne 26. julija 1921.

30. letnik

Slovenci! Slovenke! V nedeljo vsi v Ptuj!

Naši Orli, Orlice in Orlički iz celega gornjega dela Slovenskega Stajerja pridijo ob vsakem vremenu prihodnjo nedeljo, 31. julija v Ptuj.

velik I. prleški orlovski tabor.

Ob 1/2 11. uro sv. maša na Minoritskem trgu (dr. Medved), obhod po mestu, slavnostno zborovanje, popoldne javna telovadba in ljudska veselica. Prebivalstvo celih župnij in vasi se dvigni in pride prihodnjo nedeljo v Ptuj. Tako veličastne prireditve še Ptuj in okolica nista videla!

Torej naši prijatelji in prijateljice: **31. julija vsi v Ptuj! Staro in mlado v Ptuj!**

Miza, kjer se dobrote delijo.

"Kmetijski list" se že v več številkah trudi, da bi opral svoje samostojne zamorce, to je, da bi opravičil njihovo postopanje pred našim kmetijskim ljudstvom. Pa vse zaman. Perli zamorca kolikor in kako dolgo hočeš, on ostane črn. Naj samostojno-kmetijsko trbilo še toliko opravičuje in povečuje samostojne poslance, oni ostanejo v očeh našega naroda to, kar so bili in kakor so jih ocenili srbski poljedelci, namreč sebičneži, koristolovci in politični sleparji.

Samostojni so se, kakor piše njih "Kmetijski list" v zadnji številki, vsedali k mizi, kjer se dobrote delijo, to se, vstopili so v vlado in s tem so baje služili domovini in kmetijskemu ljudstvu.

Kakšne dobrote je domovina in kmetijsko ljudstvo prejelo od sedanje radikalno-demokratsko-turško-samostojne vlade? Ali je ustava ta dobrota? Samostojno glasilo odgovarja: da, ter povdarja, da je sprejela te ustave bila častna dolžnost slovenskega kmeta. Dobesedno hvale ustavo tako-le: "Popolna enakopravnost vseh treh plemen in državljanska svoboda sta zamenjena, obramba vere kakor tudi prepoved njene zlorabe sta ustavno določeni, gospodarsko izrabljanje slabjših je prepovedano, vlada ljudstva je zakonito uveljavljena, široka avtonomija pokrajin brez škodljivega separatizma je uvedena.

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dolge.)

Vso noč smo marljivo nakladali in prekladali blago in živila in graščakovi prijatelji so se v polnih čolnih vozilih iz mesta na obisk, se poslavljali od nas ter nam želeli prijetno vožnjo, in srečno vrnitev. Doma pri "Admiralu" ni bilo polovice toliko dela, niti takrat ve, kadar smo morali vso noč bedeti, in truden sem bil kakor pes, ko je ob prvi zori zapela piščalka in se jo močstvo začelo zbirati ob sidrovem vitlu.

Ce bi bil tudi dvakrat huje zdelan, ne bi bil šel spat. Ostal sem na krovu in gledal in opazoval. Vse je bilo novo zame: kratka povelja, rezki zvižgi piščalke, v polutemi brleče lađijske svetilke, moštvo, ki je hitelo na vse strani in brzo izvrševalo povelja, itd.

"Joni!" — Ej, zapoj nam eno!" je zaklical glas od nekod.

"Tisto staro —!" je dejal nekdo drug.

Kolikor besed, toliko laži. Ogromna večina hrvatskega in slovenskega naroda je preverjena, da je ustava, ki je bila kupljena za milijoni davčnega denarja, srbska, da daje Beogradu in srbskemu plemenu v roke prevlast in nadoblast nad hrvatskim in slovenskim plemenom. V to svrhu se mora Slovenija razdeliti na dve pokrajini, se mora razparcelirati Hrvatska, ker majhne pokrajine so brez politične in gospodarske moči ter se ne morejo ustavljati Beogradu. O kakšni široki avtonomiji ni v ustavi niti sledu. O občinski avtonomiji ni v ustavi niti besedice in bodo centralisti imeli prosto ruku, da našim občinam ugrabijo še tiste pravice, ki so jim ostale, ter jih postavijo pod nadzorstvo od države postavljenih občinskih tajnikov. Pokrajinska avtonomija, ki jo dovoljuje ustava, je kakor balonček za otroke, s katerim se bodo igrali beogradski mogotci. Politično moči pokrajine ne bodo imele nobene, delate bodo lahko v gospodarskem in izobraževalnem smislu, pa za lasten denar, ako jim beogradska gospoda ne bo dala podpore. V istini balonček, s katerim se bodo igrali centralistični mogotci. Ljudstvo ne bo imelo nobenega vpliva na vzgojo mladine, na postavljanje učiteljev in uradnikov. Zato pa je trditve samostojnežev, da je z ustavo vlada ljudstva zakonito uveljavljena, tako gorostasna laž, da ji je težko najti para na svetu. To so dobrote, katero je zadnja vlada v obliki ustave podelila ljudstvu, na teh dobrotah bo hrvatsko in slovensko ljudstvo hiralo in od dne do dne vedno bolj in bolj propadalo.

Samostojneži se še bolj hvalijo in bahajo z dobrotami v gmočnem oziru. O tej stvari bi samostojneži rajši molčali. Gmočne dobrote, ki jih sedanja vlada deli našemu ljudstvu, so ogromni davki, ki so dosegli tako nečuvstvo in neprepustljivo višino, da naš kmet in obrtnik pod njimi omahuje. Naj samostojneži o gospodarskih dobrotah vsaj med ljudstvom ne izpregovorijo besedice več, ker bi se jim lahko zgodilo, da jim razljučeni ljudje dejansko pokažejo, kakšne so te dobrote. Časniški papir je potrpežljiv in moreš na njega načekati vse laži in baharije, ni pa tako potrpežljivo uho prevarnega poslušalca. Besedičenje o svobodnem izvozu živine samostojnežem ne koristi ničesar. Kaj pomaga svoboda izvoza, če pa naše živine vsled še vedno previsoke carine v tujino ne moremo prodati? Trošarine na vino za lastno uporabo niso odpravili samostojneži, kakor laže "Kmetijski list", marveč je to dosegla naša stranka, ko je še bil dr. Korošec minister.

Tudi razširjena prosta žganjekuha je uspeh naše stranke in njenega dolgoletnega prizadevanja v tem oziru. Laž je tudi, da bi bila nova ministrska naredba o carinski tarifi, katero je tudi podpisal Pucelj, prinesla znižanje carine na uvoz industrijskega blaga za polovico. V istini je carinska tarifa večinoma povišana, n. pr. samo pri toliko potrebnem železu za 300%. "Kmetijski list" tudi beleži kot zaslug samostojnežev, da se zemljiški davek ne zviša. Za Boga milega, ali se ni dovolj visok? Saj je že po četvorjen in je treba se doplačati 120 odstot. doklade.

Dokler je dr. Korošec bil minister ni dovolil početvorjenja zemljiškega davka. Ko so samostojneži prišli na vlado, se je zemljiški davek takoj početvoril. To pa v očeh samostojnih še

ni dovolj; ta davek bi se še mogel zvišati.

Tako dobrote se našemu ljudstvu delijo pri mizi, pri kateri sedijo samostojneži. Druge pa so dobrote, ki jih od te mize dobivajo samostojni poglavarji. "Kmetijski list" se hvale, da so velikanski uspehi, ki so jih samostojni poslanci priborili v gmočnem oziru. Tukaj se samostojno glasilo ni zlagalo. Ti uspehi so res velikanski: Pucelj minister, Urek podpredsednik narodne skupščine, oba z lepimi dnevniciami in prav lepo plačo povrh, tr. Vošnjak poslanik, Dobnik podpredsednik ljubljanske vlade brez dela, pa z lepo plačo, Jamnik in Demšar poverjenika itd. To so v istini velike dobrote, in zavolje teh dobrot so samostojni poglavarji sedli k mizi in še sedijo pri mizi.

Neresnost na odgovornem mestu.

Govori poslanecv SKS so prav značilni za današnji čas. Lepo nam odkrivajo puhlost ustavotvorcev in — ničvrčnost ustave. S kakšnimi razlogi se borijo ustavotvorci proti avtonomiji? Urek govori prim. "Slovenski Gospodar" št. 2.) o popotniku, ki ni hodil iz ene jugoslovanske avtonomije v drugo. V ljubljanski bi bil za nelo dejanje obesen, za katerega bi ga Urek v mariborski odlikoval. Več jih nesmiselnosti si otrok ne more izmisliti in vendar pride poslanec Urek s takimi dokazi v parlamentu na dan. Upravičeno se potrkamo po glavi ter vprašamo: Ali še sploh kaj mislimo, ali samo v alkoholu delamo? Ali je pač mogoče, da bi ona oblast ubojstvo nagradila, drugih 29 bi te za to dejanje zaprlo. Ali smatra Urek jugoslovanske nedemokrate in nesamostojneže res že za tako neumne in zabite, da so zmorni kaj takega (vsaj upoštevanja vrednega).

Zedinjena država Severne Amerike sesuje iz številnih avtonomnih držav, pa mislim, da niti sam Urek ne ve vsaj za 0.000001% njegovemu "dokazu" odgovarjajoč slučaj. Takšna neresnost, milo rečeno! Če bi vedeli samo za Urekove izjave, vedeli bi dovolj o centralistični ustavi. Radi vernjemo Ureku, da "taka avtonomija res ne bo mogla živeti", predvsem, če bo Urek delal take vrste postave.

Tako neresno govorjenje o tej stvari, ki je življenjskega pomena za milijon (in pol) ljudi, pač mora vsakega mislečega navdati z največjim strdom in strahom pred bodočnostjo. Kam bomo prišli, če smemo o načelnih rečeh razpravljati z morebitnimi, skoro

povsem negotovimi in nemogočimi slučajni in možnostmi. Ce bo tako naše delo, potem je zastoj ves trud za ureditev države in za socialen blagor ljudstva. Nihče, — nobena stranka, noben zemljan, ne bo v stanu ustvariti programa, ki bi se ne razbil popolnoma v teh valovih.

Ne čudimo se, da so samostojni glasovali za kanceparagraf v popolnem nasprotju s svojim programom. Ako imajo le količkaj spoznanja v svojem programu, oziroma če daje sploh kaj nauk, potem bi morali ravno oni po 7. točki svojega programa odločno nastopiti za največjo svobodo cerkve.

Naši ljudje bi pač naj malo več mislili in tehtali besede. Ali še do danes ni jasno, da samo zabavljanje čez klerikale, smešenje in zaničevanje njih učiteljev ne more imeti nobenega uspeha? Ali vas ni vojska ničesar naučila? Ali ne vidimo, da brezglasnost in samovoljnost ničesar ne prineseta. Zagrizenost in trmoglavost v svoji strasti je vrgla iz njih imetnih mest mnogo veljakov. Zgledov dovolj v zgodovini. Nehajno, sametano se, dokler je še čas in ne bode prepozno. Samogolji in pohlep po denarju uničujejo stoletni trud. In če to, slo to tako nadalje, nam rešitve ni pričakovati. Ne čudimo se, če nad takimi (a la Urek) voditelji ljudstvo obupuje. Naj torej že prihodnje volitve pokažejo, da mislimo in cenimo poštenje in razsodnost, da damo kaj na pametno govorjenje ter delo. Otresimo se praznih besed ter preidimo od njih k dejanjem.

smo bili že daleč na odprtem morju in puli v polni nagli skrivnostnemu otoku naproti. —

Podrobnosti našega potovanja ne bom opisoval. Nač vse lepo je bilo to. "Hispanola" se je izkazala, da je izvrstna ladja, naši ljudje so bili dobre izurjeni mornarji in kapitan je vse skozi razumel svoj posel.

Toda preden smo prijadrali v visino toliko zaželjenega otoka, smo doživeli nekatero dogodke, ki jih moram omeniti.

Najprvo smo imeli težave z Arrowom. Se manj je bil za rabo, nego se je bal kapitan. Moštvo ga ni ubogalo, delali so z njim, kar se jim je zljubilo. Pa to še ni bilo najhujše. Ko smo bili že par dni na morju, je začel prihajati na krov z meglenimi očmi, zardečimi licem in jezic se mu je zapletal, očividno se je vdal pijandevanju. Dan za dan ga je nevojni kapitan pošiljal pod krov. Opetekal se je in včasih padel ter se urezal ali pa udaril in po cele dneve je preležal v svojem kotu v kajuti. Vmes pa so bili tudi dnevi, da je bil čisto trezen in za silo celo uporaben za delo.

Nikakor nismo mogli iztakniti, odkod dobiva pijačo. To je bila naša "lađijska skrivnost." Opazovali smo ga na vse načine, pa te uganke nismo še znali rešiti. Ce smo njega vprašali, se nam je smejal v obraz, kadar je bil pijan, če je bil pa trezen, pa je slovesno prisegal, da še ni nikdar pil druga kot vodo.

Za prvega mornarja torej ni bil več in slabo je tudi vplival njegov zgleđ na moštvo, razen tega je bilo jasno, da se bo sčasoma popolnoma unčil s takim življenjem. Zato nihče ni bil preveč iznenaden in tudi ne preveč žalosten, ko je v neki viharni noči izgini in ga ni bilo videti več.

"Padel je čez pregrajo in utonil!" je rekel kapitan. "Vsekakor nas je s tem razrešil dolžnosti, da bi ga morali djati v železje."

Ampak bili smo sedaj brez prvega mornarja.

Enega izmed moštva je bilo treba izbrati za ta posel. Naš drugi mornar Job Anderson, je bil za to še najspособnejši mož na krovu.

(Dolge prihodnjih.)